למשה ליהושע ולנקדימון. הא

כי שם לא היו רק תשלומין כדאמרי׳

(סולין דף 65:) שמש ששקעה בעבורו

זרחה בעבורו ומהאי טעמא נמי

לא חשיב חזקיה שלא היו רק

תשלומין ליום שנתקלר בימי אחז

והר"ר אלחנן אומר דההוא מעשה

דחוקיה לא היה אלא אות בעלמא

שהרי לא עמד השמש כלל במקום אחד אלא שהלך לאחוריו דבבראשית

רבה איכא נמי למ״ד וישם ה׳ לקין

אות מלמד (ד) שהעמיד לו גלגל חמה:

דלח החשיב נמי יעהב

יג א מיי׳ פכ״ב מהל׳ איסורי ביאה הל׳ ח סמג לאוין קכו טוש״ע אה״ע סי׳ כב סעיף ה:

תורה אור השלם ו. וַיִּדֹם הַשַּׁמשׁ וַיַרַחַ עֶמֶד עַד יִקֶּם גּוֹי איְבְיוּ הֲלֹא הִיא כְתוּבָה עַל הישר הַשָּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשְּׁמֵים אָץ לְבוּא יהושע י יג תמים: הְּמָים: יהושעייג 2. מִי מְנָה עֲפַר יַעְלְב וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרְאֵל הָמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשְׁרִים ותהי אַחַרִיתִי כָּמֹהוּ:

3. וימאן אביו ויאמר יָרַעְתִּי בָּנִי יָרַעְתִּי גַּם הוּא יָרַעְתִּי בְּנִי יָרַעְתִּי גַּם הוּא יִהְיֶה לְעָם וְגַם הוּא יִגְדְּל וְאוּלְם אָחִיוּ הַקְּטוְ יִגְּדֵּל מָמֶנּוּ וְזְרְעוֹ יִהְיֶה מְלֹא הַגּוֹיִם: בראשית מח יט 4. הַּיּוֹם הַזָּה אָחֵל תַּת פָּחְדְּךְ וְיִרְאָתְךְ עַל פְּנֵי הָעַמִּים תַּחַת כָּל הַשְּׁמְיִם הָעַמִּים תַּחַת כָּל הַשְּׁמְיִם ישמעון שמער וְרָגִזוּ וְחָלוּ מִפְּנֵיךִּ:

דברים ב כה ז'אמר יִיְ אֶל יְהוֹשְׁעַ ז' וַיִּאמֶר יִיְ אֶל יְהוֹשְׁעַ הַיּוֹם הָנָּה אָחַל גַּדְּלְּךְּ בְּעִינֵי כְּל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַרְעוֹן כִּי כַּאֲשֶׁר הְיִיתִי עם משה אָהְיֶה עִמָּרְ:

בְיוֹם תֵּת יְיָּ אֶת הְאֻנוֹרִי לְפָנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לְעִינֵי יִשְׂרָאֵל שָׁמֶשׁ לְעִינֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמֶשׁ בְּגַבעוֹן דּוֹם וְיַרַחַ בְּעַמֶּק אַיָּלוֹן: יהושעייב אַיָּלוֹן: יהושעייב אַיָּלוֹן: יהושעייב 7. וְלֹא הָיָה כַּיּוֹם הַהוּא לְפָנֶיו וְאַחֲרָיו לִשְׁמֹעַ יְהוֶה בְּקוֹל אִישׁ כִּי יְהוְה נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל:

יהרשט י יד 8. וַיְהִי בְּנָסְם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּמוֹרֵד בֵּית יַּשְּׁלְיוּרְ עֲלֵיהָם חורן וַיִּיְ הִשְּׁלִיןּרְ עֲלֵיהָם אֲבָנִים גְּדלוֹת מִן הַשְּׁמַיִם עד עזקה וימתו רבים אָשֶׁר מֵתוּ בְּאַבְנֵי הַבְּּרְד מֵאֲשֶׁר הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֲשֶׁר הָרְגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ב: יהושעייא ויאמר ללמד בני בחרב: יְהוּדָה קָשֶׁת הִנֵּה כְתוּבְה על ספר הישר: שמואל ב א יח

10. יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךְ אַחֶיךְּ יָדְרְּ בְּעֶרֶףְ אִיְבֶיךְּ אָנוּין ;וְין דְּשׁוּר יִיּדֶּי, יִשְׁתַּחֲווּ לְךְ בְּנֵי אָבִיךְּ: בראשית מט ח

11. ועַשִּׂיתָ הַיָּשֶׁר וְהַטּוֹב יבָאתָ ויָרַשִּׁתָּ אֶת הָאָרֶץ הַטֹבָה אֲשֵׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיף: דברים ו יח 12. וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמֵר שָׁמֵע יִיְ קוֹל יְהוּדָה וְאָל עמו תביאנו יְדִיו רָב לו ָּוְעֵזֶר מִצְּרָיו תִּהְיֶה: . דברים לג ז

13. בַּיְמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁרְ בְּעִינְיו יַעֲשֶׂה:

14. רַק לְמַעַן דַּעַת דֹּרוֹת יִשְׂרְאֵל לְלַמְּתְּדֵם מִלְחָמָה רַק אֲשֶׁר לְפְנִים לֹא יְדְעוּם:

שופטים ג ב שופסים ג'ב 15. וַיְהִי אָחֲרִי מוֹת יְהַשְׁאָלוּ בְּנִי יִשְׁרָאַל בְּיִיְ לָאמֹר מִי יַעָלָה לְנוּ אָל הַבְּנַעְנִי יַעָלָה לְנוּ אָל הַבְּנַעְנִי בְּתָחַלָּה לְהַלְּחָם בּוּ: יַבְּלֶּח לְנוּ בֶּלְ בַּתְּחִלֶּה לְהִלְּחֶם בּוּ: וַיֹּאמֶר יְהוֹוָה יְהוּדָה יַעֲלֶה הָנָה נְתַתִּי אֶת הָאָרֶץ בְּיָדוֹ: שופטים א א-ב וַיָּרֶם הַטַּבָּח אֶת הַשׁוֹלְ וְהָעְלֶיהְ וְיָשֶׁׁ לְפָנֵי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הָנָּה הַנְּשְׁאָר שִׁים לְפָנֶיףְ אֱכֹל בִּי לַמוֹצֵד שְׁמוּר לְךְ ָּבְּיַבְּיִבְּיִבְּיִּ לֵאמֹר דָּעָם קְרְאתִי וַיֹּאבַל שָׁאוּל עִם שְׁמוּאֵל ביום ההוא:

וידום השמש. ביהושע כתיב כשנלחם עם חמשת המלכים הצרים על הגבעונים. והכא נקט לה משום דפליגי לעיל [בד:] ר״א ורבי שמואל בר נחמני במדרש פסוקא דוישרנה ופליגי נמי במדרש דויעמד השמש: וידום. שחק מלומר שירה שבכל עת לכתו אינו שוחק ובעמידתו שותק ויהושע אומר שירה בשבילה דכתיב ניהושע ין אז ידבר יהושע לה' ביום תת ה' וגר': עד יקום גוי. ינקום ישראל מאויביו: הלא היא כחובה על ספר הישר. שעתיד ליעשות לי נס: ספר חברהם כו'. היינו ספר ברחשית שתעשה חבות כתובים בו: מום ישרים. בלעם מבקש

> יוידום השמש וירח עמד עד יקום גוי אויביו הלא היא כתובה על ספר הישר מאי ספר הישר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים שנא' 2תמות נפשי מות ישרים והיכא רמיזא וורעו יהיה מלא הגוים [אימתי יהיה מלא 3 הגוים] בשעה שעמדה לו חמה ליהושע וועמר השמש בחצי השמים ולא אץ לבוא כיום תמים וכמה א"ר יהושע בן לוי עשרים וארבעה [שעי] אזיל שית וקם שית אזיל שית וקם שית כולה מלתא כיום תמים ר' אלעזר אמר שלשים ושית אזיל שית וקם תריםר אזיל שית וקם תריםר עמידתו

כיום תמים רבי שמואל בר נחמני אמר ארבעים ושמונה אזיל שית וקם תריםר אזיל שית וקם עשרים וארבעה (שנאמר] ולא אץ לבוא כיום תמים מכלל דמעיקרא לאו כיום תמים [הוה] א"ד בתוספתא פליגי ר' יהושע בן לוי אמר עשרים וארבעה אזיל שית וקם תריסר אזיל שית וקם תריסר עמידתו כיום תמים ר"א אמר שלשים ושש אזיל שית וקם תריםר אזיל שית וקם עשרים וארבעה ולא אץ לבוא כיום תמים 🐠 ר' שמואל בר נחמני אמר ארבעים ושמונה אזיל שית וקם עשרים וארבעה אזיל שית וקם כ"ד מקיש עמידתו לביאתו מה ביאתו כיום תמים אף עמידתו כיום תמים סתנא כשם שעמרה לו חמה ליהושע כך עמרה לו חמה למשה ולנקרימון בן גוריון יהושע קראי נקדימון בן גוריון גמרא למשה מגלן יאתיא אחל אחל כתיב הכא ⁴אחל תת פחדך וכתיב התם ביהושע⁴אחל גדלך ורבי יוחגן אמר אתיא תת תת כתיב הכא אחל תת פחדך וכתיב ביהושע יביום תת ה' את האמורי ר' שמואל בר נחמני אמר מגופיה דקרא שמעת ליה יאשר ישמעון שמעך ורגזו וחלו מפניך אימתי רגזו וחלו מפניך בשעה שעמדה לו חמה למשה מיתיבי יולא היה כיום ההוא לפניו ואחריו איבעית אימא שעות הוא דלא הוו נפיש כולי האי ואיבעית אימא אבני ברד לא הוו דכתיב יויהי בנוסם מפני בני ישראל הם במורד בית חורון וה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים עד עזקה וימותו כתיב^יויאמר ללמד בני יהודה קשת הנה כתובה על ספר הישר מאי ספר הישר א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים דכתיב בהו תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו והיכא רמיזא ייהודה אתה יודוך אחיך ידך בעורף אויביך ואיזו היא מלחמה שצריכה יד כנגד עורף הוי אומר זו קשת ר"א אומר זה ספר משנה תורה ואמאי קרו ליה ספר הישר דכתיב (3) וועשית הישר והמוב בעיני ה' והיכא רמיזא 112יריו רב לו ואיזו היא מלחמה שצריכה שתי ידים הוי אומר זו קשת ר' שמואל בר נחמני אמר זה ספר שופטים ואמאי קרו ליה ספר הישר דכתיב 13בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה והיכא רמיזא 14למען דעת דורות בני ישראל ללמדם מלחמה ואיזו היא מלחמה שצריכה לימוד הוי אומר זו קשת ומגלן דביהודה כתיב דכתיב 15מי יעלה לנו (בתחלה) אל הכנעני 7ילהלחם בו ויאמר ה' יהודה יעלה יוירם המבח את השוק והעליה וישם לפני שאול מאי והעליה ר' יוחגן אומר שוק ואליה מאי והעליה דמסמכא שוק לאליה ורבי אלעזר אומר שוק וחזה מאי והעליה דמחית לה לחזה עילויה דשוק כי בעי אנופי ומנפי ליה ורבי שמואל בר נחמני אמר שוק ושופי מאי והעליה שופי עילויה דשוק קאי: לא תתייחד אשה עמהם: במאי עסקינן אילימא בחד דכוותה גבי ישראל מי שרי יוהתנן אלא יתייחד איש אחד עם שתי נשים

אבני ברד. דלא היו במשה: ויאמר ללמד בני יהודה קשת. בקינה שקונן דוד על שאול כתיב: הלא היא כסובה. דבני יהודה היו מושכי קשת: יד כנגד עורף. המושך בקשת נותן ידיו כנגד עיניו דהיינו מול העורף הטרי"ל בלע"ז: ד**רסיב.** במשנה חורה ועשית הישר והטוב: א**יזהו היא** מלחמה שלריכה לימוד כו': ומנלן. דקרא ביהודה כתיב: דרסיב. ברישא דסיפרא מי יעלה בתחלה אל הכנעני להלחם בו ויאמר השם יהודה יעלה אלמא סתם מלחמה דסיפרא איהודה קיימי: וירם הטבח את השוק ואת העליה. משום פלוגחא דהני אמוראי גופייהו נקט לה: והעליה. מה שעליה: דמסמלא שוק לאליה. השוק סמוך" לאליה שהאליה מלמעלה ונסמכה על השוק ושוק הוא עלם של לומת הגיד הממולע בין קולית לארכובה ואיברים התחתונים סומכין את העליונים: דמחים. מניח חזה על השוק גבי חזה ושוק של שלמים בשעת תנופה וההיא סעודתא אע"פ דובח הוה כדכתיב (שמואל א ט) כי הוא יברך (את) הובח לא הוה חזה ושוק דידהו לכהן דבמה קטנה הוה וקיימא לן בפרק בתרא דובחים (דף קיט:) חזה ושוק בבמה גדולה ואין חזה ושוק בבמה קטנה: שופי. כף הירך הסובב עלם הקולית וקורין פולפ"א: לא יסייחד איש אחד עם שפי נשים. שהנשים דעתן קלות ושתיהן תחרלינה לעבירה: 656

כ״ד שעות כיום תמים.

"" שמואל תר כות המים.

"" שמואל הר עלה כמנהגו וי ויעמד השמש בחצי השמים י״ב וירד ו' ועמד במערב כ״ד שעות שנאמר ולא אץ לבוא אלא עמד כיום תמים כ״ד שעות נמצאת עמידתו בשני מקומות ל״ו שעות. וי״ב כמנהגו הכל מ״ח שעות. איכא דמתני לה אתוספתא גם היא כדרך הזאת. תנא כשם שעמדה לו חמה ליהושע כך עמדה לו למשה ולנקדימון בן גוריון כר. איני והכתיב ולא היה כיום ההוא לפניו ואחריו לשמע ה' בקול איש וגר. ופרקי איבעי תימא עמידה הואי מיהו שעות נפישן כולי האי לא הוה. ואיבעי תימא אבני ברד הוא דלא הוו כדכתיב וה' השליך עליהם אבנים גדולות מן השמים וגר׳: ויאמר ללמד בני יהודה קשת הנה היא כתובה על ספר הישר. מא"ר יוחנן זה ספר בראשית כו'. כדאמרן. והיכא רמיזא ידך בערף אויביך. איזו היא מלחמה שהיא צריכה יד כנגד העורף הוי אומר זה קשת ר' אלעור אמר זו ספר משנה תורה כו'. וירם הטבח את השוק והעליה וישם לפני שאול. מאי והעליה ר' יוחנן אמר שוק ואליה. ר' אלעור אמר שוק וחזה. ר' שמואל בר נחמני אמר שוק ושופי ומאי והעליה דשופי עילוי שוק קאי: לא תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות

יה נכט יו. עשרים וחרצע, וכן להלון, ב) מענית כ., ג) ס"א א"ר אלעור, ד) ובתחלהו. ה) הידושיו פ:. ו) [נ"ל שתים], ז) [סומך. רש"ש],

הגהות הב״ח

על עלמו שימות מיתה של גויעה כמותן: **והיכא רמיוא.** בבראשית

שעתיד יהושע לבא לנס זה. יהושע

משבט אפרים בא כדכתיב (במדבר

יג) למטה אפרים הושע בן נון

[וכתיב באפרים וזרעו יהיה] מלא

הגוים כל הארצות נתמלאו מיראתו

ומאימתו זרעו של אפרים יהיה מלא

הגוים אדם נולח כאן מלחמה ואין

בני אספמייא יודעין בה אבל בשעה

שעמדה לו חמה ליהושע נראה לכל

העולם ויראו מפניו: ספר משנה

תורה וספר שופטים ל"ג הכח

ואגב ריהטא דגירסא דלקמן

ניקבעה (ט היא ושבשתא היא

דהא לא רמיזא ביה: ויעמד

השמש. יש במשמעה שתי עכבות

אחת בחלי השמים והיינו בחלי היום

ואחת סמוך לשקיעתו: דכחיב ולא אך לבוא. אלא שהה כיום תמים

דהיינו עשרים וארבע שעות דיום

אינו תמים ושלם אלא עם לילו:

עשרים וארבעה. היה אותו יום

מעלות השחר עד יציאת הכוכבים

ויום תמים אכולה מילתא קאי אהלוך

ואעמידה: אויל שית. עד חלי השמים: וקם שית. דכתיב ויעמד

השמש: ואזיל שית. עד ערב וקס

שית כדכתיב ולא אך לבוא: כולה

מילתא. הילוכו ועמידתו כיום

תמים עשרים וארבע של יום ולילה דשאר ימים: ל' ושית. דיום תמים

דקרא אעמידה לחוד קאי: ארבעים

ושמונה. דיום תמים דקרא אשהיה

דשקיעה קאי וקמייתא דלא כתיב

ביה כיום תמים סתם עמידה שנים

עשר שעות כעמידה שדרכו לעמוד ולשתוק בלילה: איכא דאמרי.

הנך שיעורי דהנך רבנן בתוספתא

שניתוסף על היום קאמרי להו:

רבי יהושע בן לוי אמר עשרים

וארבע. הואי התוספתא ויום תמים

אעמידה קאי: ור"א אמר ל"ו. הוי

תוספתא ויום תמים דקרא אעמידה

דלה אך לבוא קאי וקמייתא סתמא

י״ב שעות כתורת לילה: ור׳ שמואל

בר נחמני. סבר דכיום תמים

אעמידה דולא אך לבוא קאי ומיהו

מקיש עמידתו דחלי השמים לביחתו

דלא אך לבוא: נקדימון בן גוריון גמרא. שהלווהו הגמון 10 אחד

עשר מעינות כו' במסכת תענית

בפ׳ סדר תעניות אלו (דף יט:):

למשה. במלחמת סיחון: לא היה

כיום ההוא. במעשה דיהושע כתיב:

גמ' כיוס תמיס ל דמעיקרא לאו ביום תמים ר' שמואל בר כידם הביים ל שמחלל כל נחמני: (ב) שם דכתיב ביה ועשית הישר וכו׳ ביה דכתיכ ביה ניתים: (ג) רש"י ד"ה ספר וכו' ניקנעה הכא ושנשתה: (ד) תום' ד"ה למשה וכו' ממה:

לעזי רש"י

פולפ״א. הכשר שעל עצם

מוסף רש"י

אתיא אחל אחל. כמינ במלחמת יהושע אחל גדלך ובמלחמת משה כתיב אחל תת פחדך, מה יהושע נהדמה לו חמה במלחמתו כך, שכן דרך הכתובין למד מן המפורש ברמז, דומה לחבירו, וגזירה שוה אחת מן י"ג מדות שניתנו לו למשה מפולש (תענית כ.). עם שחי נשים. מפני שלנותו קלה ושתיהן נוחות להתפתות ולא תירא זו מחבירתה, שאף היא תעשה כמותה (קדושין פ:).

רבינו חננאל

יידום השמש וירח עמד זה ספר בראשית שהוא ספר אברהם יצחק ויעקב תמות נפשי מות ישרים. והיכא רמיזא עמידת השמש וזרעו יהיה מלא הגוים אימתי יהיה כח זרע אפרים ידוע אצל מלא חמה ליהושע. כמה עמד. ר' יהושע בן לוי אמר כיצד אזל שית וקם שית כללו של דבר כיום תמים כו׳. פי׳ כתיב ויעמד השמש בחצי השמים. וכתיב ולא אץ לבוא כיום תמים שהוא כ״ד שעות. כיצד עלה שש כמוהגו ועמד שם שש שעות וירד ו' שעות כמנהגו עד לבוא כיום תמים ועמז שם ו' שעות אחרות. הרי ר"א אומר כ"ד שעות וולתי י"ב שעות שבכל עלה מן המזרח שש שעות עד שהגיע בחצי שעות וירד למערב שש שעות וירד למערב שש שעות וכשהגיע למערב שם י"ב שעות. נמצאת עמידתו בשני מקומות כ״ד שעות כיום תמים.